

KULTURSTRATEGI FÖR YSTADS KOMMUN

Antagen av Kultur- och Turismnämnden den 17 februari 2010 § 15

Reviderad efter yttrande av nämnder, bolag och partier den 19 maj 2010 § 31

Antagen av Kommunfullmäktige den 17 juni 2010 § 91

Inledning

Ystad uppfattas som en kulturstad av omvärlden. Ystads kommun framhåller också kulturen som en viktig del i sin identitet och utveckling. För att kulturen ska få den roll i samhället som Ystads kommun avser, behöver engagemanget stärkas och förtydligas i en kulturpolitisk strategi. Dokumentet ska ses som ett första steg i utvecklingen mot att kultur har en tydlig roll i samhällsbyggandet i Ystads kommun och är en naturlig aspekt inom alla politiska områden.

Dokumentet avser främst inriktningen av kulturverksamheterna inom Kultur- och Turismnämndens ansvarsområde; allmänskultur, Klostret, Kulturmagasinet, Ystads bibliotek och Ystads konstmuseum samt hur dessa ska förhålla sig till omvärlden. Förslaget till Kulturstrategi för Ystads kommun och dess verksamheter har utarbetats med syfte att få en uthållig och kvalitativt god kulturverksamhet inom kommunen.

Den meningsskapande innebörden av kultur i livets alla skeden kan inte nog understrykas, och dess helande och läkande aspekter har stor betydelse.

För att bearbeta interna och externa samverkande aktörers behov och intressen kan en utvidgning av strategin behöva utarbetas.

Omvärldsanalys

I forskningsrapporten *Kultur, turism och stadsattraktivitet (2006)* skriver Göran Cars vid KTH att kultur blivit en fråga om överlevnad för orter, städer och regioner i det postindustriella samhället. ”Individer och företag söker sig till platser som kan erbjuda en god livsmiljö och som kan erbjuda individen goda förutsättningar att förverkliga sina livsdrömmar. Sådana platser kännetecknas ofta av kulturella kvaliteter. Kultur har traditionellt betraktats som ekonomiskt tärande. Så är det inte idag. En genomtänkt kulturinvestering kan bidra till att skapa värden som betydligt överstiger de kostnader den är förenad med.”

Richard Florida, professor i Public Policy vid Georg Mason University, Virginia, ger en liknande bild i sin bok *Den kreativa klassens framväxt (2006)*. Florida pekar på att det som är betydelsefullt för städer som vill utvecklas är att kunna erbjuda livskvalitet i form av ett brokigt, tillgängligt och intressant kultur- och nattliv. Det unika och lokala, tolerans och mångfald, det som kan bidra till äkthetskänsla, lockar människor och företag.

En undersökning som ger belägg för Cars och Floridas teorier är KTH-forskaren Krister Olssons rapport *Bilden av Ystad – en studie av värderingar kring Ystads bebyggelsemiljöer* (2005). I rapporten framgår att det är stadens kultur, bebyggelse, möjlighet till rekreation och social samvaro som utgör de viktigaste motiven för människor att flytta till Ystads kommun.

Med sin unika utgångspunkt med stora befintliga kulturvärden har Ystads kommun alla förutsättningar att med fortsatta satsningar på kultur och kreativitet bli en attraktiv och framåtblickande kommun.

Kulturdefinition

”Om någon frågar mig vad kultur är så vet jag inte, men om ingen frågar, så vet jag”
fritt efter Augustinus

Grunden för vår syn på kultur är att konst, upplevelser, skaparkraft och nytänkande utgör centrala och identitetsskapande delar av den mänskliga tillvaron. Vår kulturdefinition innefattar kulturarvet och de traditionella konstarterna, men går även utanför dessa och ser närmare på var och hur kultur skapas i dagens samhälle. Kultur ska både roa och oroa och synen på vad kultur är ska vara bred, öppen och gränslös.

Inventering av kulturaktörer och -arenor

Ystad – unika kulturmiljöer

”Gamla hus äro rätt många här i staden som kan skönjas av årtalen, vilka stå över dörrarna uthugne...” Carl von Linné om Ystad på sin Skånska resa 1749

Ystads geografiska läge som knutpunkt för militärt försvar och för resande i krig och fred över Östersjön, har i århundraden stimulerat handel och kulturellt utbyte. Detta tillsammans med den historiska kopplingen till Danmark har lagt grunden till de enastående kulturmiljöer man finner i stadskärnan och den omgivande landsbygden. Fornminnen, museer, kyrkor och slott ligger tätt i Ystads kommun. Kulturlandskapet runt Ystads kommun vittnar om 7000 års brukande. Klostret från 1200-talet, den medeltida stadskärnan, Ystads teater från 1894, Charlotte Berlins museum från 1918, Konstmuseet från 1936, Stadsbiblioteket från 1983 och Ungdomens hus från 2006 är alla offentliga mötesplatser. Andra exempel är Dag Hammarskjölds Backåkra, Ljunits och Herrestad härads hembygdsmuseum och Ystads militärmuseum. Platserna är symboler för kulturen och bidrar till bilden av Ystad som en kulturstad.

Inom förvaltningens verksamhetsområde

Allmänskultur

Verksamhetsområdet Allmänskultur ansvarar för samordning av kulturutbud för barn 5 -16 år inom ramen för förskole- och grundskoleverksamheten. Vidare arrangeras offentliga program för barn och vuxna i samarbete med Klostret, Konstmuseet, Stadsbiblioteket, Ungdomens Hus och Ystads Teater. På så vis kompletteras de olika arenornas utbud. Verksamheten ansvarar även för beredning av nämndsärenden, t ex Ystads kulturpris och kulturstipendium samt bidragsfördelning till Ystads kulturföreningar. I arbetet ingår också handläggning av Ungdomspotten, ett bidrag unga som 13 - 25 år kan söka för att genomföra kulturprojekt, och samordning av Ystads Kulturkalender som utkommer två gånger om året.

Klostret i Ystad / Kulturmagasinet

Klostrets unika byggnad och historia utgör grunden för museets uppdrag att förmedla kulturarvet till alla brukare. Museet arbetar för att utgöra kommunens minnesbank genom att bevara, vårda och levandegöra kulturarvet. Kulturmagasinet, utställningar, program och pedagogik är de främsta verktygen i detta arbete. Barn och unga utgör en prioriterad målgrupp. Ett annat uppdrag är att dokumentera viktiga förändringar i Ystads kommun. Kultur i vården har genom regionala medel blivit en viktig och uppskattad verksamhet. Klostrets intendent är verksamhetsansvarig för Charlotte Berlins museum. Folkrörelserna och föreningslivet är betydelsefulla samarbetspartners. Ystads kommuns ambition är att utforma Klostret till ett kulturarvscentrum för Ystad/Österlenregionen. Därför har också Klostret under en treårsperiod fått ett regionalt uppdrag som syftar till att skapa en logistik mellan kulturarvsinstitutionerna i Ystads, Tomelilla och Simrishamns kommuner.

Ystads bibliotek

Verksamheten bedrivs vid Ystads stadsbibliotek, fyra filialer samt en bokbuss. Ansvaret för skolbiblioteken inom grundskolan ingår också i uppdraget. Ystads stadsbibliotek är värdbibliotek för Ryttmästare John Andréns samling (stiftelse).

Ystads bibliotek ger allmänheten tillgång till ett brett utbud av böcker och andra medier. På Stadsbiblioteket och filialerna ges kostnadsfritt tillgång till datorer och databaser för den enskildes behov. För att främja läsglädje och språkutveckling framför allt hos barn och unga, bedrivs ett omfattande pedagogiskt arbete t.ex. genom bokprat och skrivarkurser. Genom den uppsökande verksamheten kan också den som är sjuk eller rörelsehindrad ta del av utbudet. Biblioteken är en uppskattad mötesplats för kommuninvånare, turister och andra tillfälliga besökare.

Biblioteken är också en arena för programverksamhet. Den återkommande kulturkvällen, författaraftnar och sportlovsprogram är några exempel. Aktiviteter i det lilla formatet är bl.a. sagostunder och släktforskarjour. Biblioteken besöks av ca 600 personer per dag vilket gör att information av olika slag är tillgänglig för och når ut till många.

Ystads konstmuseum

Konstmuseet invigdes i samband med fritidsutställningen i Ystad 1936. Genom årens lopp har museet byggt upp en unik samling sydsvensk och dansk konst samt svenska Artists' Books (konstnärsgjorda böcker). Ett urval ur samlingen visas permanent i de vackra salarna på andra våningen. Därutöver erbjuds ett mångsidigt och omfattande utställningsprogram som visar allt från stora traditionella utställningar till mindre experimentella projekt. Här visas konsthistoria och samtidskonst av såväl lokal som internationell karaktär. Konstmuseet har under senare år bl a utmärkt sig i regionen genom sitt arbete med att lyfta fram unga konstnärer och uppmärksammas för sina gränsöverskridande projekt där gränser mellan bl a konst och musik prövas. En central del av verksamheten är att tillgängliggöra konsten genom pedagogisk verksamhet för barn, ungdomar och vuxna.

Utanför förvaltningens verksamhetsområde

Övriga nämnder och förvaltningar

Övriga nämnder och förvaltningar har kultur som en aspekt i sina verksamheter och bidrar starkt till Ystad som kulturstad. Exempel på sådana verksamheter är Stadsmiljö-gruppen, Ystads Byggnadsordning för olika områden i staden och Kultur i vården.

Kulturskolan och Ungdomens hus

Kulturskolan ger undervisning i estetiska ämnen för barn och unga. Ungdomens hus bedriver öppen fritidsverksamhet med många kulturaktiviteter. Hos båda finns möjligheter både till eget skapande och upplevelser.

Ystads Teater

Ystads Teater drivs som ett kommunalt bolag och är en viktig arena för det scenkonstutbud som visas i kommunen. Teatern fungerar framför allt som en gästspelsscen och är basen för Ystads Riksteaterförenings verksamhet. De operaföreställningar som satte Ystad på Sveriges operakarta mellan åren 1978 och 2008 framfördes på teatern och producerades av ideella föreningar med bidrag från Kultur- och Turismnämnden. Teatern bör ha ett nära samarbete med nämnd och förvaltning.

Föreningsliv

Kommunens föreningsliv och studieförbund berikar både utbudet och möjligheterna till eget skapande. Ystads konstförening och Ystads fornminnesförening har lagt grunden till Ystads konstmuseum och Klostret och är viktiga samarbetspartners.

Film

Fokus på film i Ystad är stort. Ystad Studios, Cineteket och Film i Skåne är exempel på aktörer. Ystads kommun har antagit en filmstrategi, anställt en filmkoordinator och en filmfond har etablerats. Grundskolan har satsat på film i undervisningen. Biografteatern Scala är en av Sveriges äldsta bevarade biografteater. Den drivs av föreningen Scalas vänner med syftet att lyfta fram kvalitetsfilm. Lokalen används även för andra kulturarrangemang och av föreningen Filmstudio Q. Privatägda biografen Cinema 3 har digitala sändningsmöjligheter. Här visas film och direktsänd opera.

Privata aktörer

Ystad har ett rikligt kulturutbud som arrangeras av privata aktörer som till exempel konstnärer och konsthantverkare, gallerier, museer, hotell, restauranger, kyrkliga församlingar m fl.

Strategi

Vision

Medborgarna uppfattar den kommunala kulturverksamheten som en tillgänglig, angelägen och självklar del av deras vardag. Kulturens starka attraktionskraft bidrar till befolkningstillväxt och en ökande besöksnäring.

Syfte

Ystads kommuns kulturverksamheter är mötesplatser där upplevelser och kunskap kan delas och bidra till ett samhälle där människors identitet stärks, utveckling stimuleras och livskvalitet ökar.

Kulturstrategins fokusområden

Samverkan

Ett kulturellt och kreativt arbetssätt är en framgångsfaktor för alla organisationer. Ystads kommuns arbetssätt skall utvecklas i denna riktning. Lokal, regional, nationell och internationell samverkan kommer att få en allt större betydelse och ska därför prioriteras. Samverkan mellan de kommunala kulturverksamheterna är en förutsättning för utveckling, liksom samverkan med övriga kulturaktörer och -arenor i och kring Ystads kommun.

Tillgänglighet

Alla ska ha tillgång till det offentliga kulturlivet. Tillgängligheten till de kommunala kulturverksamheterna måste därför vara under ständig utveckling. Tillgänglighet ska ses ur fysiskt, socialt, ekonomiskt och tekniskt perspektiv.

Utåtriktat arbetssätt

Ett utåtriktat arbetssätt skall prägla de kommunala kulturverksamheterna, från den enskilde medarbetarens möte med brukaren till hur hela organisationen förhåller sig till omvärlden. Publikarbete och marknadsföring ska prioriteras och utvecklas.

Mångfald

Kultur är ett viktigt verktyg i arbetet för ett tolerant och öppet samhälle, ett arbete som är särskilt viktigt i en kommun med så homogen demografi som Ystad. Den offentliga kulturen ska spegla samtidens konstnärliga och kulturella uttrycksformer. Här ska det lokala och globala, det individuella och kollektiva, det breda och smala rymmas.

En genusmedvetenhet ska finnas i allt vi gör. Strävan skall vara att båda könen är representerade i samma omfattning i såväl utbud som målgrupper.

Mångfaldsperspektivet ska genomsyra allt publikarbete.

Pedagogik

En pedagogisk medvetenhet ska prägla verksamheternas arbetssätt, med barn och unga som särskilt prioriterade målgrupper. Med pedagogiska redskap ska brukarna, oavsett ålder, kön och ursprung, erbjudas möjlighet att uppleva, tolka och diskutera kultur. Kulturpedagoger anställda av Ystads kommun borgar för kvalitet och kontinuitet.

Verksamhetsområden

Kulturnämnden

Kulturnämnden ska genom långsiktiga mål i enlighet med kulturstrategin ge tydliga uppdrag inom nämndens verksamhetsområden, inriktning för hur egna verksamheter skall förhålla sig till andra kulturbärare inom och utanför Ystads kommun och hur kulturstödet ska fördelas.

Kulturnämnden ska genom goda relationer till Region Skåne, enskilda kulturbärare, föreningar med kulturell verksamhet och näringslivet ge förutsättningar för att kulturlivet i Ystads kommun utvecklas.

Kulturnämnden ska verka för att kultur blir en självklar aspekt inom olika politikområden och ta initiativ till ett visions- och värderingsarbete i Ystads kommun med kultur som en av huvudaspekterna.

Kulturförvaltningen

Kulturförvaltningen ska arbeta för att höja statusen för kultur generellt, arbeta för ett kulturellt kreativt arbetssätt inom andra sektorer och verka för goda relationer med andra aktörer såsom Region Skåne, regionala kulturinstitutioner och näringslivet. Kulturförvaltningen ska genom sitt öppna arbetssätt samverka inom egna verksamhetsområden och inbjuda till samverkan med andra för att utveckla kulturlivet i Ystads kommun.

Konst

Ystad ska vara en viktig plattform för konsten med dess centrala placering mellan två vitala konstscener - Österlen och Malmö/Lund. Här ska finnas ett brett utbud som spänner över tid, rum och uttryck. Ystads konstmuseum ska vara en arena för utövande konstnärer och ge den samtida konsten utrymme och möjlighet att utvecklas. Museet har en stark position i regionen när det gäller att lyfta fram unga konstnärer och ska fortsätta med denna inriktning. Ett viktigt fokus är att arbeta med konstpedagogik och utveckla metoder för att göra konsten tillgänglig för brukaren med betoning på barn och ungdom.

Ystads konstmuseum ska samla, förvalta, vårda och lyfta fram i första hand den skånska och danska konsthistorien men även museets övriga samlingar, såsom den unika samling av svenska Artists´ books, som är ett viktigt utvecklingsområde.

Kulturarv

Klostret, med sin unika medeltida historia, skall förmedla kulturarvet så att det kan brukas som en viktig del i förståelsen av nutid och framtid. Enligt kulturminneslagen är det viktigt med en bred syn på kulturarvet som gör att alla inkluderas oavsett etnisk- och kulturell tillhörighet. Museet skall vara en inspirerande mötesplats för kunskap och upplevelser med betoning på barn och unga. Museernas samlingar och arkiv i kombination med Ystads bevarade stadskärna bör utgöra grunden för en framtida virtuell mötesplats.

Klostret i Ystad har ett bra geografiskt läge och en unik position i Skånes kulturhistoria. Därför har Klostret goda förutsättningar för att utvecklas till ett kulturarvscentrum för hela Ystad/Österlenregionen.

Stadsmiljögruppen är en förvaltningsövergripande remissinstans för frågor som rör Ystads kulturmiljöer. Här ingår Klosters och Konstmuseets intendenterna som sakkunniga. Gruppen har bl.a. deltagit i arbetet med en bevarandeplan för Ystads kommun. En samlande funktion, i form av en stadsarkitekt eller motsvarande, är viktig för arbetet. Alla frågor som rör den offentliga miljön bör hanteras i stadsmiljögruppen.

Bibliotek

Ystads bibliotek skall genom ett mångsidigt utbud ge kommuninvånare och övriga användare tillgång till böcker och andra medier för att tillgodose deras behov av läsupplevelser, studielitteratur och samhällsinformation. Bibliotekets roll som mötesplats, upplevelse- och kunskapscentrum skall fortsätta att utvecklas.

Verksamheten regleras i bibliotekslagen (SFS 1996:1596) och Biblioteksplan 2008-2012 (Kf 2008:86).

Kulturstöd

Kulturstödet ska syfta till att främja ett rikt kulturliv i Ystads kommun. Stöd ges till ideella föreningar för verksamhet i Ystads Kommun. Kulturstrategins fokusområden ska vara grunden vid fördelning av kulturbidrag. Ledord vid bidragsgivning ska vara identitet, kvalitet, utveckling och omfattning. Bidrag bör kunna sökas för internationellt utbyte och samverkan.

Kulturgaranti för barn och unga

En kulturgaranti ska upprättas, som erbjuder alla barn och unga i Ystads kommun kulturpedagogik och ett professionellt kulturutbud inom ramen för förskole- och skolverksamheten. De ungas delaktighet och eget skapande skall vara en röd tråd som löper genom de kommunala kulturverksamheterna. De ungas möjlighet att inspirera och påverka ska öka.

Kulturstrategin ska revideras vartannat år.